

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ
ΑΠΑΝΤΑ
ΤΟΜΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ
ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
Ν. Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΟΜΟΣ
ΑΘΗΝΑ 1988

Α΄ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΔΕΗΣΙΣ

(Ἐράνισμα ἐκ τῶν Ψαλμῶν)

Πρὸς σέ τὰς χεῖράς μου, πρὸς σέ τοὺς ὀφθαλμούς μου αἴρω,
τὰ φλέγοντά μου δάκρυα θυσίαν σοὶ προσφέρω·
ἐτάκη ἡ καρδιά μου, ὡσεὶ κηρός, ἐντός μου·
ἐλέησόν με, ὁ Θεός, σπλαγχνίσου, ὁ Θεός μου.

Εἶναι πολὺ τὸ πέλαγος, πολὺ, τῶν οἰκτιρμῶν σου·
ἢ προσευχή μου εἰς ναὸν φοιτᾷ τὸν ἅγιόν σου·
εἰς κρίσιν μὲ τὸν δοῦλόν σου μὴ θέλης νὰ εἰσέλθῃς,
πρὶν ἢ μὲ τὰ ἐλέη σου ἐπὶ τῆς γῆς κατέλθῃς.

Ἡ δόξα σου ὡς οὐρανὸς ἀτέραμνος ἀπλοῦται·
ἐνώπιόν σου, ὁ Θεός, θνητὸς δὲν δικαιοῦται·
τὸ ὄνομά σου ἄπειρον πληροῖ τὴν οἰκουμένην·
σὺ τὴν ψυχὴν μου οἰκτεῖρον τὴν καταβεβλημένην.

Ἡ ὑπαρξίς μου εἰς φθορὰν καὶ σκοτασμὸν κατέβη·
κατέστην τῶν μισούντων με καὶ τῶν ἐχθρῶν μου χλεύη·
οἱ συγγενεῖς μου μ' ὕβριζον, μ' ἐνέπαιζον οἱ φίλοι,
τὰς κεφαλὰς των σείοντες, λαλοῦντες μὲ τὰ χεῖλη.

Καὶ πάντες οἱ θεώμενοι σκληρῶς μὲ κατηρῶντο,
καὶ τόσα βέλη κατ' ἐμοῦ καὶ ξίφη ἡμιλλῶντο·
ᾧ, πότε, πότε, Κύριε, θὰ παύσης τὴν ὀργὴν σου;
πᾶσαν ἀυγὴν τὸ στόμα μου λαλεῖ τὴν αἴνεσίν σου.

Ἄνωφελὴς ὁ βίος μου ἐνώπιόν σου ρέει·
πᾶσα πνοὴ καὶ ὑπαρξίς τὸ πρόσκαιρόν της κλαίει·
εἷς λίθος εἰς οἰκοδομὴν ἃς ἤμην τοῦ ναοῦ σου
καὶ ἃς ἤμην καίουσα λαμπὰς πρὸ τοῦ σεπτοῦ βωμοῦ σου.

Οἱ οὐρανοὶ τὴν δόξαν σου σιγῶντες διηγοῦνται·
πρὸς αἶνόν σου τὰ χεῖλη μου τὰ τρέμοντα κινοῦνται·

πῶς ραγισμένη βάρβιτος θὰ βάλῃ ἀρμονίαν;
καὶ πῶς ψυχὴ βαρυαλγῆς θὰ εἶπῃ μελωδίαν;

Τὸ πνεῦμά μου ἰλιγγιᾶ, ὦ Κτίστα τῶν αἰώνων,
δὲν ἔχω ἀλλ' ἢ δάκρυα νὰ σοὶ προσφέρω μόνον·
ὡς τοῦ ἡλίου ἢ ἀκτὶς τὴν δρόσον καταπίνει,
τὸ ἔλεός σου ἐκπεμφθὲν τὰ δάκρυά μου σβήνει.

Πρὸς σὲ τὸν Πλάστην ἔκραξα ἐν συνοχῇ καρδίας,
σκώληξ τῆς γῆς οἰκτρὸς ἐγὼ καὶ τέκνον ἀσθενείας·
μὴ ἀποβάλης προσευχὴν ἐκ βάθους πεμπομένην
καὶ μὴ ἀπώση, ὁ Θεός, ψυχὴν συντετριμμένην.

ὦ, Κύριε, τίς ἐν Θεοῖς ὑπάρχει ὁμοίος σοι;
καὶ τίς τὸ πλάσμα δύναται τῶν σῶν χειρῶν νὰ σώσῃ;
ἂν παρὰ σοὶ εὐπρόσδεκτος δὲν εἶν' ἡ προσευχή μου,
ἅς ἀναλύσῃ εἰς πηγὰς δακρῶν ἢ ψυχὴ μου.

Πρὸς σὲ τὰς χεῖράς μου, πρὸς σὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου αἶρω,
τὰ φλέγοντά μου δάκρυα θυσίαν σοὶ προσφέρω·
ἐτάκη ἡ καρδιά μου, ὡσεὶ κηρὸς, ἐντός μου·
ἐλέησόν με, ὁ Θεός, σπλαγχνίσου, ὁ Θεός μου.

(1881)

Ἡ ΕΚΠΤΩΤΟΣ ΨΥΧΗ

Καὶ εἶπες· πότε θ' ἀναβῶ ἐπάνω τῶν αἰθέρων!
πότε, ὡς εἰς τῶν φαεινῶν τοῦ οὐρανοῦ ἀστέρων,
εἰς τὸν ἐν σκότει πλέοντα πλανήτην θ' ἀνατείλω
καὶ δωρεὰν εἰς τοὺς θνητοὺς τὴν αἴγλην μου θὰ στείλω;

Δὲν ἔφθασας νὰ συνειδῆς, νὰ γνῶς ὅ,τι ἐπόθεις,
καὶ ὑπὸ τῆς γαστρὸς εὐθύς τοῦ Ἄιδου κατεπόθης·
τὸ χῶμα, ἐφ' οὗ ἔβαινες, ἐκ βάθους ἀνεσκάφη,
ἢ δόξα σου κατέπεσεν ἐντός αὐτοῦ κ' ἐτάφη.

Καὶ ὑψώσας τὸ μέτωπον, ὠχρόν, ἀκτινοβόλον,
ζητοῦσα τὸν οὐράνιον ν' ἀναμετρήσης θόλον·
κ' ἐξαίφνης ἔπεσες πρηνῆς, τελείως ἐβυθίσθης
καὶ εἰς τὰ βάθη τῆς φρικτῆς ἀβύσσου ἐκημνίσθης.

Ἐτεινας χεῖρα τὴν Ἡῶ νὰ περιβάλῃς ὅλην,
κ' ἐνηγκαλίσθης ἀντ' αὐτῆς τοῦ σκότους τὴν ἀσβόλην·
ὁ πούς σου ἐπὶ νεφελῶν ἐπόθεις νὰ πατήσῃ,
κ' ἐπέπρωτ' εἰς τὸν Τάρταρον οἰκτρῶς νὰ ὀλισθήσῃ.

Ἄ, εὖρες ἤδη τὸ καλόν, τὸ πρέπον εἰς σὲ δῶμα,
ὑπάρχει πῦρ τι πυρπολοῦν σφοδρότερον ἀκόμα
ἢ ὅσον σ' ἔκαιε ποτὲ ἢ τῶν παθῶν σου λάβα,
κατάβα εἰς τὸν τάφον σου, ἀπόβλητε, κατάβα.

Τῆς πτώσεώς σου ἄξιον τίς θὰ ἐγείρη μνήμα;
ἐκ τῆς παρόδου σου μικρὸν δὲν ἀπελείφθη θρύμμα·
δὲν ἔζησεν ἢ δόξα σου οὐδ' ἢ ἀνάμνησίς σου,
ἦ τις θὰ σ' ἐβαυκάλιζεν ἐπάδουσα· κοιμήσου.

Τίς εἶν' ὁ χῶρος τῆς μιᾶς ρανίδος εἰς τὸ κῦμα;
τώρα σ' ἐδέχθη τ' ἀχανὲς ἀντάξιόν σου μνήμα·
ἐκ τῶν βλαστῶν τοῦ ἀχανοῦς τὸ ἄπειρον ἐζήτεις,
δὲν σοὶ ἐδόθη ἐξ αὐτοῦ, ἀπόκληρε, στιγμή τις.

ὦ, ποῦ τῆς ἀγωνίας σου τὸ μέλος ἀνεκρούσθη;
ἐνταῦθα οὔτε στεναγμὸς οὔτε φωνὴ ἠκούσθη·
φεῦ, ποῖος χάριν σου θνητὸς θὰ στέρξη νὰ δανείσῃ
ἐν δάκρῳ εἰς ἓνα ὀφθαλμὸν διὰ νὰ σὲ θρηνήσῃ!

Βωβὴ ἀπέμειν' ἢ Ἥχώ, ἐσίγησεν ἢ αὖρα·
τὰ πολλαπλᾶ τῆς ἄσματα τὰ σκοτεινὰ καὶ μαῦρα
προώρως ἐλησμόνησεν ἢ Μοῦσα τῶν μνημάτων;
ὦ, ὕπαγε, σοὶ ἔλαχεν ὁ κλῆρος τῶν θυμάτων.

(1882)

ΜΙΑ ΨΥΧΗ

Ὁ ἄγγελος, ὡς λέγουν, τῆς ὑστάτης
πορείας ξεναγός, ἐπαναφέρει
τὴν φεύγουσαν ψυχὴν εἰς τὰ γνωστά της
καὶ εἰς τὰ προσφιλῆ τῆς μνήμης μέρη...

Ἀπηύδησα νὰ κυλινδῶ μοιραίως
τοῦ βίου μου τὸ ἄχθος πρὸς τὸ μνήμα,
κατάδικος ὡς ἡ ψυχὴ φονέως
ἢ σύρουσ' ἀπὸ τοῦ λαίμοῦ τὸ θῦμα.

Ποία σκληρὰ τὴν θύραν μου χεῖρ κρούει;
Ὅστῶν ὡς θραυομένων εἶν' ὁ κρότος·
τοιούτον κρότον πῶς τὸ οὖς ἀκούει;
Τοιούτο πῶς τὸ ὄμμα πλήττει σκότος;

Τὰ ἔτη μου ἠσώτευσά εἰς μάτην,
παρεῖδον τὴν στιγμήν μου τὴν ὑστάτην·

εἰς μάτην τὰς φαιδράς, τὰς γλυκυτέρας
ἠρίθμησα τοῦ βίου μου ἡμέρας...

Καὶ ἂν μαζί σου ὑπερβῶ τὰ νέφη,
κ' εἰς τὸν Θεὸν ἢ χεῖρ σου ἂν μὲ φέρῃ,
τὸ πνεῦμά μου ὀπίσω ἐπιστρέφει
καὶ θεατῆς τῆς γῆς νὰ μείνη χαίρει.

Ὡς ξένος ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐρήμου
ζητεῖ τὸν πρὸ πολλοῦ ταφέντα οἶκον,
τῆς προσφιλοῦς ζητεῖ καὶ ἡ ψυχὴ μου
ἀλύσεώς της τὸν κοπέντα κρίκον.

(1891, 1921)

Ἡ ΚΟΙΜΑΜΕΝΗ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΑ

Λόγγος κι ὀρμάνι γύρω στὸ παλάτι,
καὶ τὸ φυλᾶν ἀόρατα σπαθιά·
κ' ἐκείνη ἀποκοιμήθηκε βαθιά,
καὶ δὲν τὴν βλέπει ἀνθρώπου μάτι.

Μάγια κακὰ τῆς εἶχαν καμωμένα
νὰ μὴν ξυπνήσῃ χρόνους ἑκατό,
πρὶν ἓνα βασιλόπ'λο ξακουστὸ
ἔρθῃ νὰ τὴν εὐρῆ ἀπ' τὰ ξένα.

Σ' εἶς' ἡ Κοιμάμενη Βασιλοπούλα,
ποῦ ὄλ' ἡ Ἑλλάς, νανούρισμα γλυκό,
σοῦ στέλνει ἓνα τραγούδι μυστικὸ
καὶ μιὰ χρυσόχλωρη μυρτούλα.

Σ' εἶς' ἡ Κοιμάμενη Βασιλοπούλα·
μὰ δὲν κοιμᾶσαι μοναχὴ σου σύ·
κι ἄλλος ἐκεῖ δεξιά σου τὴ χρυσῆ
τοῦ Γένους καρτερεῖ ἀγούλα.

Σταυρὸς ἀστράφτει καὶ σπαθὶ σιμά του,
ψυχῶν κοπάδι φτερουγίζει ἐκεῖ.
Ἄγιων μελίσσι γύρω κατοικεῖ
κι Ἀγγέλοι ἀμόνουν στ' ὄνομά του.

Ἐκειὸς εἶν' ἡ ἐλπίς μας, ὁ Μεσσίας,
ἐκειὸς τοῦ Γένους ὁ ἐγδικητής,
ὅπου κοιμᾶται στὰ ὑπόγεια τῆς
Ἁγίας τοῦ Θεοῦ Σοφίας.

Καὶ θὰ ξυπνήση νὰ χαροῦν σιμά του
κ' οἱ ὄσιοι μὲ τὰ πρόσωπα χλωμά,
κ' οἱ Μάρτυρες στὰ στήθια τὰ θερμὰ
ἀπ' τὴν πορφύρα τοῦ αἱμάτου.

Καὶ σὲ ἄμποτε μὲ τόσους πονεμένους,
στὴν ὕστερη ὥρα πρὶν ἀναστηθῆς,
νὰ σ' ἀξιῶσ' ἡ Χάρις νὰ βρεθῆς
στὴ μυστικὴ χαρὰ τοῦ Γένους.

Ἐκεῖ κοιμᾶτ', ἐκεῖ, καιροὺς καὶ χρόνια,
κ' ἡ συντροφία του θελὰ γίνης σύ,
μὰ ἡ ἀγνότης του εἶναι περισσὴ
καὶ πρῶτα κ' ὕστερα κ' αἰώνια.

Καὶ σέ, βασιλοπούλα, θὰ σ' ἀγνίσῃ
Μαρτύρων αἷμα κι ἄχνη καὶ φωτιά,
κ' ἡ πρώτη τοῦ πολέμαρχου ματιὰ
πρῶτη γλυκὰ θὰ σ' ἐξυπνήση.

Παρηγοριὰ στὴ φτώχεια μας νὰ στείλῃ,
τὸ δουλωμένο Γένος νὰ χαρῆ,
ποὺ ἀπ' τὴ ματιὰ του ἥλιο καρτερεῖ
ὥραν τὴν ὥρα ν' ἀνατείλῃ.

(1891)

ΤΟ ΩΡΑΙΟΝ ΦΑΣΜΑ

(Στίχοι τῆς Πρωτομαγιάς)

Ἀγάπης καὶ χαρᾶς ἀνέτειλ' ὥρα·
ἀνθούς μοσκοβολᾷ καὶ δρόσο στάζει
ἡ φύσις, στὴ μορφιά της ὅλη τώρα,
ποὺ νιότης καὶ ζωῆς γιορτὴ γιορτάζει.

Λαλοῦνε τὰ πουλάκια στὰ κλωνάρια·
νεράιδες φανερὲς στεφάνια πλέκουν·
καὶ τρέχουν κοπελιὲς καὶ παλληκάρια,
κ' οἱ ἔρωτες σιμά τους παραστέκουν.

Δὲ μένει σ' ὅλο αὐτὸ τὸ θεῖον ἄσμα,
στὴν ἀρμονία ὅλη, ἓνα χάσμα.

Ἀγάπης καὶ χαρᾶς ἀνέτειλ' ὥρα·
καὶ σύ, χλωμή, ξανθὴ καὶ μαυροφόρα,

τὸ πρόσωπό σου, νεκρική λαμπάδα,
μ' ἐπιταφίου μαρμάρου τὴν ἀσπράδα,

τὸ πρόσωπό σου, κρίνο μαραμμένο,
πῶς ἔφεξε κ' ἐσώθη τὸ θλιμμένο!
Τὰ μάτια σου, μελανογυρισμένα,
βαθιά στὸ βουῦρκο λάμπουν βουτημένα.

Δὲν εἶσαι πλιά τὸ θεῖο ἐκεῖνο πλάσμα,
κι ἀπόμεινες γλυκὸ κι ὠραῖο φάσμα.

Ἀγάπης καὶ χαρᾶς ἀνέτειλ' [ῆ] ὥρα·
νεράιδες φανερὲς στεφάνια πλέκουν·
γιὰ σὲ ἡ Πρωτομαγιά 'ναι μαυροφόρα
καὶ τὰ λουλούδια λυπημένα στέκουν.

Γιὰ σέναν' ἡ ζωὴ φέτος δὲ λάμπει
ὁ οὐρανὸς ἀπάνω 'ναι μολύβι,
θλιμμέν' ἡ γῆ κ' ἐρημικοὶ οἱ κάμποι
κ' ἡ ἀνοιξὶς τοὺς θησαυροὺς της κρύβει.

Βοριάς φυσάει σὰ θλιμμένο ἄσμα,
τὴ νιότη σου θρηνεῖ, ὠραῖο φάσμα.

Ἀγάπης καὶ χαρᾶς γλυκεῖα ὥρα·
σ' ἐπόνεσ' ἡ ψυχὴ μου, ὦ μαυροφόρα!
μὴ μὲ κοιτάζης πλιά, μὴ μὲ πειράζης,
μὲ τὴ ματιά σου πάψε νὰ μὲ σφάζης.

Κάλλιο εἶχα σκλάβος νὰ 'μωνα σιμά σου
παρὰ νὰ ἐβασίλευα μακριά σου·
δίπλα σου κάλλιο νὰ 'πεφτα στὸ χῶμα
παρὰ ν' ἀνέβω στ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα.

Ἄχ! ναί, γλυκὸ μου μαραμμένο πλάσμα·
σ' ἐπόνεσ' ἡ ψυχὴ μου, ὠραῖο φάσμα!

(1892)

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΔΕΛΦΟΥΣ ΓΙΑΝΝΑΚΗΝ ΚΑΙ ΚΩΣΤΗΝ Γ. ΡΑΦΤΑΚΗ

Καταποντισθέντας μετὰ τοῦ πλοίου «Σκίαθος»
εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1902.

Κλάψετε, χήρες κι ὄρφανά, κλάψτε βαθιά μὲ πάθος·
βραχνὰ βαρεῖτε, θλιβερά, ραγίσετε, καμπάνες·
ραγίσετε καὶ σεῖς, καρδιές· στήν ἐκκλησιὰ ἐλάτε·
ψάλτε, παπάδες, θλιβερά, νὰ πῆτε τὸν Κανόνα
στὰ δυὸ ἀδερφάκια τ' ἄτυχα, τὰ πολυαγαπημένα,
ποὺ πᾶν ἀδικοθάνατα στοῦ ὠκεανοῦ τὰ βάθη.

Φτωχοῦλες κόρες φρόνιμες, μὲ πόνο καὶ μὲ χάρη
στολίστε τους τὸ κόλλυβο, καὶ ζωγραφίστ' ἀπάνω
τὰ δυὸ ἀδερφάκι' ἀγκαλιαστά, τὰ πολυαγαπημένα.

- Φωτιά καὶ πόνος καὶ καημός! Τί συφορὰ μεγάλη!
τὰ ὅ,τι ἔπαθα ἐγὼ, τὰ ἴπαθε μάννα ἄλλη;
Παρακαλοῦσε κ' ἔλεγε, μὲ πόνο, μὲ λαχτάρα·
«Σπρώχνε, νοτιὰ, τὰ κύματα, νὰ μὀρθουν τὰ παιδιὰ μου!»

Σπρώχν' ἡ νοτιὰ τὰ κύματα· τὰ κύματα φουσκώνουν.
Θεριεύουν, γίνονται βουνά· καὶ τὰ βουνὰ ψηλώνουν
ἕως ἀπάνω στὰ πινά, κι ἀπάνω στὰ κατάρτια,
κι ἀπάνω στὰ ξεκάταρτα τοῦ καραβιοῦ χτυπᾶνε·
κι ἀνάμεσα στὰ δυὸ βουνὰ μιὰ ρεματιὰ ἀνοίγει
κλεῖ τὸ καράβι, μάγγανος· κεῖ μέσα παραδέρνει
κάτω ἢ σκάφη του βαθιά, κι ἀπάνω σκᾶ τὸ κῦμα·
κι ἀνοίγει τάφο ἀπέραντο, καὶ τάφο διαλεγμένον
γιὰ τὰ παιδάκια τῆς τὰ δυὸ τὰ πολυαγαπημένα·
κι ὁ τάφος πάντα πρόσφατος καὶ πάντα νεοσκαμμένος.

- Νὰ πιῆ κανεὶς τὴ θάλασσα, τοῦ ὠκεανοῦ τὸ κῦμα·
ὅλη τὴν πίκρα τοῦ γιαλοῦ, τοῦ πέλαγου τὴν ἄρμη·
τὰ ὅ,τι ἔπαθα ἐγὼ, τὰ ἴπαθε ἄλλη μάννα;
βραχνὰ ἀπ' τὸ βράχο φώναξε ἡ γραῖα Βενετσάνα(1).
Παιδιὰ μου, μ' ἀγαπούσατε, καὶ σεῖς μὲ καρτερεῖτε
παιδιὰ μου, θά ῥθω νὰ σᾶς βρῶ, καὶ μὴ βαρυγνωμεῖτε.

Αὐτοὶ εἶν' οἱ βιοπαλαισταί, κι αὐτὴ εἶναι ἡ μοῖρα·
διαβάσετε, Χριστιανοί, διαβάστε τὸν Ψαλτῆρα·
«Ποτήρι μ' οἶνον ἄδολον, καὶ πλήρες μυστηρίου,
καὶ γέρνει ἐδῶ, καὶ γέρνει ἐκεῖ, στὸ χέρι τοῦ Κυρίου·
καὶ ἂν ὁ οἶνος χύνεται, τὸ καταπάτι μένει.
Αὐτὸ θὰ πιοῦμε ὅλοι μας, ἀμαρτωλοὶ καημένοι!»(2)
Καὶ τ' εἶναι ὅλ' ἡ μοῖρά μας; ἓνα οὐαὶ καὶ μόνον,
πλασμένον ἀπὸ ἄρνησιν καὶ ἀπὸ μέγαν πόνον.

(1902)

1. Τὸ κύριον ὄνομα τῆς ἐπιζώσης γηραιᾶς μητρὸς τῶν ἀτυχῶν.

2. «Ὅτι ποτήριον ἐν χειρὶ Κυρίου οἴνου ἀκράτου, πλήρες κεράσματος. Καὶ ἔκλινεν ἐκ τούτου εἰς τοῦτο, πλὴν ὁ τρυγίας αὐτοῦ οὐκ ἐξεκενώθη· πίνονται πάντες οἱ ἁμαρτωλοὶ τῆς γῆς».
(Ψαλμὸς τοῦ Δαυΐδ)

ΝΥΧΤΑ ΒΑΣΑΝΟΥ

Πότε, μάτια μου καημένα,
θὰ κλεισθῆτε στὴ σιγή,
νὰ χαρίσετε σ' ἐμένα
ὑπνο, ἀνάπαψη πικρῆ;

Ἄφουγκράσου! πῶς τ' ἀηδόνι
λούφαξε στὴν ἔρημιά.
Ἄκουσ', ἄκουσε τὸν γκιώνη·
παύει νὰ μοιρολογᾷ...

Καὶ τ' ἀστέρια, μαραμμένα
λουλουδάκια τοῦ Θεοῦ,
σβηθόνται, πέφτουν ὀλονένα
ἀπ' τὸν κάμπο τ' οὐρανοῦ.

Καὶ τὸ πυροφάνι ἐχάθη,
ποῦ στὴν ἔρημ ἀκρογιαλιά
φέγγει τοῦ γιαλοῦ τὰ βάθη
κι ἀντιλάμπει στὴ στεριά.

Κ' ἡ Διαλιῶ ποῦ τ' ἀγναντεύει
μὲ λαχτᾶρα, ἢ λυγερή,
σφάλησε τὸ τζάμι, φεύγει·
ἄχ! τί ὄνειρα θὰ ἰδῆ...

Μοναχὸς ἐγὼ ἀγρυπνάω,
νυχτερεύω μοναχός·
'λεημοσύνη σᾶς ζητάω,
νύχτα, δόλι' ἀγάπη, φῶς!

Ναί, μά τὸ ἱερὸ σκοτάδι,
ναί, μά τ' ἄστρο τῆς αὐγῆς,
οὔτε ὑπνος, γιὰ σημάδι,
στὴ γαλήνη αὐτὴ τῆς γῆς!...

Γίνε, νύχτα, συντροφιά μου,
στὴ βαθειά, ἄπειρη σιγή·

ἔλα μὲς στὴν ἀγκαλιά μου,
δός μου ἀνάπαψη πικρὴ.

(1903)

ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΝΗΜΗΝ ΤΟΥ ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑ ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΗ

Γυρτὴ εἶμ' ἀπ' τὸ βοριά ἀγριλιά καὶ χιονοφορτωμένη·
νὰ βλέπω τὸ χειμῶνανθο τὸν πολυζηλεμένο
χλωμὸς νὰ πέφτη ἀντίκρου μου!... ὦ, κάλλιο νὰ μὴν ἦμουν!

(1908)

ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΧΡΙΑ

Γλυκειὰ Παρθέν', ἀξίωσέ με
νὰ ῥθω καὶ πάλι στὸ ναό σου,
ὅπου φυσᾶ γλυκὰ ἢ αὔρα
στὰ πλατάνια τὰ θεόρατα
κάτω στὸ ρέμα, πού ἢ πηγὴ κελαρῶζει
κ' ἐπάνω θροῖζ' ἢ αὔρα μαλακά.

Ἦλος ὁ ἥλιος λάμπει στὸ θόλο
τοῦ ὠραίου ναοῦ σου μὲ τὰ πιατάκια τὰ ποικιλμένα
κ' εὐωδιάζ' ἢ μύρτος κ' ἢ δάφνη
ὀλόγυρα κ' ἢ βρύση κελαδεῖ
στὴν ἀυλὴ πού ἀνθεῖ ὁ λιβανωτὸς κ' <ή -' - ?>.

Στὰ νιάημερα τ' ἀγαπημένα
τῆς δοξασμένης μεταστάσεώς σου
ἤθελα νὰ ῥμαι νὰ ψάλω τὸ «Πεποικιλμένη»
στὸ πανηγύρι τὸ σεμνό.

Νὰ βλέπω, νὰ θαυμάζω τὴ χλωμὴ μορφὴ σου,
μὲ τὰ ματάκια τὰ κλειστά,
μὲ τὰ χεράκια σταυρωμένα,
κι ὁ Υἱός σου νὰ κρατῇ τὴν ἄμωμη ψυχὴ σου
ὡς τρυγὸνα στὰ χεράκια.

Κι Ἀπόστολοι ἐκ περάτων
στὰ σύννεφα ἐπάνω πετώντας
κι Ἄγγελοι μὲ σταυρωμένα χέρια
βλέπουν τὸ θάμα τὸ φριχτό!

Ψηλὰ ἐπάνω ἀπ' τὸ δῶμα, ἀπὸ δυὸ παραθυράκια
μὲ τὶς κουκούλες δυὸ καλογεράκια
προβάλλουν καὶ τείνουν ἀπὸ ἓνα τόμον ἀνοιχτό!
Κι ὁ ἓνας γράφει: «θνητὴ γυναίκα τοῦ Θεοῦ Μητέρα»
κι ὁ ἄλλος: «τ' οὐρανοῦ εἶσαι πλατυτέρα
ὡς ἔμψυχος ναὸς καὶ Θρόνος τοῦ Θεοῦ...»

Γλυκεῖα Παρθέν', ἀξίωσέ με
νά ῥθω καὶ πάλι στὸ ναό σου,
ὅπου φυσᾶ γλυκὰ ἢ αὔρα
στὸ ρέμα στὰ πλατάνια μυστικά!

(1920)

ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΥΝΙΣΤΡΑ

Εἰς ὅλην τὴν Χριστιανοσύνη
μία εἶναι μόνη Παναγία, ἀγνή
Κόρη, παιδίσκη, Ἄισμα τῶν Ἄισμάτων,
χωρὶς Χριστόν, θεῖο παιδί, στὰ χέρια,
καὶ τρεφομένη μὲ Ἀγγέλων ἄρτον.

Ἐσύ ῥσαι ἡ μόνη Παναγία Κουνίστρα,
ποὺ ἐφανερώθης στῆς Σκιάθου τὸ νησί,
εἰς δένδρον πεύκου ἐπάνω καθημένη,
κ' αἰωρουμένη εἰς τερπνὴν αἰώραν,
ὅπως αἱ κορασίδες συνηθίζουν.

Ἐφανερώθης, κι ὅλος ὁ λαὸς
μετὰ θυμιαμάτων καὶ λαμπάδων
ἐν θεία λιτανεία σὲ προσέπεμψε
κ' ἐσήκωσεν ὠραῖον λευκὸν ναόν,
ποὺ μὲ πιατάκια ἑλληνικὰ σοῦ στόλισε.

Κι ὅλος ὁ ἥλιος ἔλαμπεν εἰς τὸν ναόν σου
καὶ φῶς τὸν πλημμυροῦσε μαργαρώδες,
ὅλα τ' ἀστέρια ἐφεγγοβολοῦσαν,
καὶ ἡ σελήνη ἐχάιδευε γλυκὰ
τὰ ἀπλᾶ τῆς Ἐκκλησίας σου καντηλάκια.

Κ' εἶδες, ἡ Κόρη, τοῦ λαοῦ τὴν πίστιν,
εἶδες καὶ τὴν πτωχείαν κ' εὐσπλαγχνίσθης,
ὅπως, τὸ πάλαι, εἶχε σπλαγχνισθῆ ὁ Υἱός σου

τοὺς προγόνους τοῦ ἴδιου τοῦ λαοῦ,
ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα.

Κι ἄρχισες νὰ γιατρεύης τοὺς ἀρρώστους
καὶ νὰ γιατρεύης τοὺς δαιμονισμένους,
(ποὺ ἤρχετο ὥρα κ' εἰς τοὺς τοίχους ἐκτυπῶντο
μὲ φοβερὸν συγκλονισμόν),
κι ἄρχισες, θεία, νὰ θαυματοουργῆς.

Κ' ἡ χάρη σου ξαπλώθηκε ὡς τὰ πέρατα
τοῦ εἰρηνικοῦ νησιοῦ τῆς Σκιάθου,
ὦ Παναγία μου, Κόρη πάναγνη, καλή.
Κ' ἴσως νὰ φτάση κι ὡς ἐμένα καὶ ν' ἀπλώση
γαλήνη στὴν ψυχὴ μου τὴν ἀμαρτωλή.

(1921)

ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΟΥ ΝΤΟΜΑΝ

Πηγὴ μου ζωηφόρος ποὺ δροσιζεῖς
μὲ τὸ βαθὺ ποτάμι, μὲ τὸ νᾶμά σου
τόσες ψυχές, καὶ μένα τὴν ψυχὴ μου,
ὁ κρότος τῶν νερῶν σου μὲς στὰ ρέματα
κι ἀνάμεσα στοὺς βράχους, στὰ βουνὰ
κι ὡς κάτω, ἕως τὸ κύμα τῆς θαλάσσης
ὁ ρόχθος τῶν ὑδάτων σου ἀκούεται.

Καὶ εἶσαι σὺ ἡ πόλις τοῦ Θεοῦ.
Κι ἀκόμα τὸ ἁγιασμένο σκηνῶμα
ποὺ εὐφραίνουσι τὰ ρεύματα
κυλῶντος ποταμοῦ.

Εἶναι μικρό, φτωχὸ τὸ ἔκκλησιδάκι σου,
μὰ ἡ χάρις σου εἶναι ἄπειρη κι ἀτέλειωτη,
ἀτέλειωτη, ὡς τὸ ρεῦμα τῆς πηγῆς σου,
ποὺ χύνεται καὶ χύνεται
καὶ ἀπὸ κοντὰ ἀθόρυβα
παράδοξα τὸ ρεῦμά του πληθύνεται.
Εἶθε καὶ στὴν καρδιά μου ποὺ ἔχει στραγγιχτῆ
νὰ δώση ζωὴ καὶ δύναμιν ἡ χάρις σου.

Ἄς εἶσαι ξεχασμένη κ' ἔρημη,
ὅμως στὸ βράχο ἢ ἐκκλησιά σου εἶναι στημένη
κι αὐτὸς ὁ βράχος μοῦ φαίνεται πὼς εἶναι
κτισμένος ἀπ' τὰ χέρια καὶ τὸ αἷμά του.
«Καὶ πύλαι Ἰδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς».

(1921)

ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΤΣΑ ΣΤΟ ΠΥΡΓΙ

«Άνες μοι ἵνα ἀναψύξω πρὸ τοῦ με ἀπελθεῖν
καὶ οὐκέτι οὐ μὴ ὑπάρξω». (Ψαλμὸς τοῦ Δαυΐδ)

Χαίρετ' ὁ Ἰωακεῖμ κ' ἡ Ἄννα
πὸν γέννησαν χαριτωμένη κόρη
στὴν Παναγίτσα στὸ Πυργί!
Χαίρεται ὅλ' ἡ ἔρημη ἀκρογιαλιὰ
κι ὁ βράχος κι ὁ γκρεμὸς ἀντίκρου τοῦ πελάγους,
πὸν τὸν χτυποῦν ἄγρια τὰ κύματα,
χαίρεται ἀπ' τὴν ἐκκλησίτσα
πὸν μοσχοβολᾷ πάνω στὴ ράχη.

Χαίρεται τ' ἄγριο δέντρο, πὸν γέρνει
τὸ μισὸ ἀπάνω στὸν βράχο, τὸ μισὸ στὸν γκρεμὸ,
χαίρετ' ὁ βοσκὸς πὸν φυσᾷ τὸν αὐλό του,
χαίρετ' ἡ γίδα του, πὸν τρέχει στὰ βράχια,
χαίρεται τὸ ἐρίφιο πὸν πηδᾷ χαρμόσυνα.

Κ' ἡ πλάση ὅλη ἀναγαλλιᾷζει
καὶ τὸ φθινόπωρο ξανανειώνει ἡ γῆς,
σὰ σεμνὴ κόρη πὸν περιμένε χρόνια
τὸν ἀρραβωνιαστικὸ της ἀπ' τὰ ξένα
καὶ τέλος τὸν ἀπόλαψε πρὶν εἶναι πολὺ ἀργά·
καὶ σὰν τὴ στείρα γραῖα πὸν γέννησε θεόπαιδο
κ' εὐφράνθη στὰ γεράματά της!
Δὸς μου κ' ἐμένα ἄνεση, Παναγιά μου,
πρὶν ν' ἀπέλθω καὶ πλέον δὲν θὰ ὑπάρχω.

(1923)

ΣΤΟΝ ΠΡΟΔΡΟΜΟΝ ΣΤΟΝ ΑΣΕΛΗΝΟ

Πίσω στὸν Ἀσέληνο, στὸ ρέμα
ὅπου σταλάζουν τὰ ὄρη γλυκασμὸν
καὶ τὸ δάσος ὅλον φαίνεται ἔμψυχον
ἀπ' τὸ πλῆθος τῶν κοσσυφιῶν ὅπου λαλοῦν·

Πάν' ἀπ' τὸ(ν) Ἀσέληνο γιαλό,
στὸν κατήφορο πὸν φέρνει κατὰ τὴν ἄμμο
ἐκεῖ λάμπει τὸ μικρὸ, παλαιὸ Μοναστηράκι
μὲ τὴν ἐκκλησία του τὴν ἀγιασμένη.

Ἐκεῖ ἡ χάρις τοῦ τιμίου Προδρόμου ἐπισκιάζει·

τῆς Ἐλισάβετ καὶ τοῦ Ζαχαρίου ὁ βλαστός,
ὄπου ἐβλάστησε στὸ γῆρας καὶ τὴν στειρώσιν,
ἐκεῖ ἀνθεῖ καὶ θάλλει κ' εὐωδιάζει.

Ἀπὸ τοῦτο τὸ δάσος γύρω γύρω
ἄγρια δένδρα, κι ἄρεοι καὶ θιλύκια,
ἐκεῖ εἶναι τὸ μυστηριώδες Δασκαλειὸ
ποὺ ἀπὸ μέσ' ἀπ' τὴν κουφάλα μιᾶς δρυὸς
ώραία βρῦσις παραδόξως βγαίνει.

Ἀπὸ τὴν ἐρημία σου Ἄι μου Γιάννη
ποὺ ἤχησε τὸ πάλαι ἡ φωνή σου
θυμῆσου μας κ' ἐμᾶς κ' ἐμᾶς λυπήσου
ποὺ λυώνομε μέσα σὲ μιὰ ἐρημία
γεμάτη ἀπὸ πληθυσμὸν ἀνθρώπινον.

(1980)

ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΗ ΣΑΛΟΝΙΚΙΑ

Στὸ κέντρον τῆς ἐπάνω πόλεως
μὲ τὸ καμπαναριό της, ποὺ εἶν' ἓνα στολίδι
τοῦ λιμένος καὶ τῆς προσόψεως,
στέκει ὁ ναὸς τῆς Παναγίας.

Ὁραῖος ὁ ναός, τὸ τέμπλο ὠραῖο,
ώραῖα τὰ λαμπρὰ τὰ εἰκονίσματα,
ώραῖες κ' οἱ νορίτισσες ποὺ ἐκκλησιάζονται,
ὅλα ὠραῖα.

Στολισμένο τὸ τέμπλο μὲ χρυσὲς ποδιές,
στολισμένος ὁ χορὸς καὶ τὰ στασίδια μὲ μυρτιές καὶ δάφνες,
στολισμένες κ' οἱ κόρες ποὺ πηγαίνουν
νὰ ἐκκλησιασθοῦν στὴν Παναγία.

Ἀριστερὰ στὸ τέμπλο στέκεται
ἡ εἰκόνα σου ἡ μεγάλη † θεωρὸς †
ὅλη ἀσημένια ὅλη, Παναγία μου,
μὲ τ' ἀσημοκάντηλά της.

Ἀπάνω στὴν εἰκὸν' ἀφιερώματα
κρέμονται, καραβάκια, γολετίτσες,
καϊκία, βάρκες, μπάρκα τριοκάταρτα,
ὅλ' ἀφιερώματα τῶν πλοιάρχων.

Κ' οἱ καπεταναῖοι οἱ παλαιοὶ

καθένας ἔχει στὸ ναὸ βαλμένο
ἀπὸ ἓνα λίθο· καὶ καθένας ἔχει

ἓνα στασίδι γύρω γύρω στὸ δεσποτικὸ
καὶ γύρω γύρω στὸ παγκάρι, ὅλοι τους.

Τάζουν στὴν Παναγία καὶ τοὺς δίνει
καλὰ ταξίδια, γαληνιάζ' ἢ θάλασσα
ὅταν στὸ πέλαγο τὴν ἐπικαλεσθοῦν
τὴν Παναγία τὴν Σαλονικιά.

Ἄμποτε νὰ ἴσαι βοηθός, Παρθένα μου,
κ' εἰς τοὺς χειμαζομένους εἰς τοῦ βίου
τὰ βάσανα καὶ τὰς ἀνάγκας, ἄμποτε
νὰ εἶσαι βοηθὸς καὶ σωτηρία.

(1983)

ΣΤΟΝ ΠΡΟΔΡΟΜΟΝ ΤΟΥ ΚΑΣΤΡΟΥ

.....
Κατόπι στὴν ἀρμάθα τῶν γραιῶν,
στὴν ἀλυσίδα τῶν νυφάδων, στῶν παιδιῶν τὸ σύννεφο
ἤθελα νὰ τρέξω κ' ἐγώ,
νὰ περπατήσω ὥρες καὶ νὰ φτάσω.

Νὰ ἔλθω νὰ τ' ἀφιερῶ στὸν ναόν σου,
«Ἄπ' ὅλους <τοὺς> πειρασμοὺς καὶ τὰ δαιμόνια
ἀπὸ τοὺς πυρετοὺς καὶ τὰ τελώνια
ὦ φύλαττε τὴν ποιμνην σου, Κυρίου Πρόδρομε».

Πινάκι καὶ τρυβλίον στολισμένο,
δὲν ἔχω νὰ σοῦ φέρω, δὲν σοῦ ἔφερα,
μ' ὀλίγους στίχους μόνον τὸ λευκὸν χαρτὶ ἐκέντησα.
Θεράπευσε κ' ἐμὲ τὸν δοῦλόν σου
ἀπὸ τὸν πυρετόν, Κυρίου Πρόδρομε.

(1986)

[* ΣΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟΝ ΤΟΥ ΚΑΣΤΡΟΥ]

.....
Μὲ χρόνους μὲ καιροὺς καὶ ἥμισυ καιροῦ,
κάποιος ἀμαθής, ἀμαρτωλὸς χυδαῖος,
καμμία γυναίκα τοῦ λαοῦ πτωχὴ

σ' ἐνθυμεῖται κ' ἔρχεται νὰ σοῦ φέρη
ὄχι χρυσόν, ἀλλὰ ὀλίγο λιβάνι,
ἕνα κερί, κι' ὀλίγο λάδι στήν μποτίλια
σ' ἐσέ πού εἶσαι ὅλων ὁ δοτήρ.

Σ' ἐνθυμεῖται ὅταν ἀρρωστήσῃ τὸ παιδί της
καὶ δὲν ἔχη λεπτὰ νὰ δώσῃ στὸν χαραμοφάγην τὸν γιατρὸν
ἢ ὅταν λείπῃ ὁ ἄνδρας της μὲ τὴν βάρκαν
καὶ βλέπῃ τὰ κύματα νὰ ἀγριεύουν ἀπειλοῦντα πνιγμόν.

Ἄς εἶσαι ἔρημος κι ἐγκαταλελειμμένος,
στέκει ἐπάνω στὸν βράχον ἢ ἐκκλησία σου
[κι αὐτὸς ὁ βράχος μοῦ φαίνεται πὼς εἶναι]
τὴν ἔχεις κτίσει μὲ τὸ αἷμά σου ἐκεῖ
καὶ πύλαι Ἄιδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς.

(1986)